

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

בפני כב' הרכב השופטים:
ש' ברלינר, סגן הנשיאה (אב"ד)
י' גריל, סגן הנשיאה
א' טובי

המעוררת: מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (פלילי)
ע"י ב"כ עו"ד שגב אדלר

נגד

המשיב: נזיה מחמוד
ע"י ב"כ עו"ד עמאד אלחאג'

פסק דין

- 1
- 2
- 3
- 4 א. בפנינו ערעור המדינה על הכרעת הדין של בית-משפט השלום בעכו (ס. הנשיא השופט מ.
- 5 אלטר) מיום 16.6.2011 בת פ. 1369/08, לפיה זיכה בית-משפט קמא את המשיב, מחמת
- 6 הספק, מביצוע העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
- 7
- 8 ב. נסיבות העניין בתמצית, לפי הנטען בכתב האישום שהגיש המעוררת כנגד המשיב, הינן
- 9 אלה:
- 10
- 11 המשיב, יליד 1975, עבד במועדים הרלוונטיים לכתב האישום כמנהלתן בחברת אר-שמר
- 12 בע"מ, המעניקה שירותי גבייה למועצות מקומיות בגליל. במסגרת תפקידו היה המשיב
- 13 אחראי על הפקת נתונים ממחשב המועצות המקומיות בהן עבד. אביו של המשיב ("יאסין")
- 14 ואחיו של המשיב ("סאלח") התגוררו בתקופה הרלוונטית בכפר כאבול והיו חייבים כספים
- 15 למועצה המקומית בכאבול.
- 16
- 17 בתאריך 28.4.02 שילם המשיב, על חשבון החוב של יאסין למועצת כאבול סכום של 26,000
- 18 שו ב-26 שיקים דחויים אשר לא נפרעו במלואם במועד ביצוע העבירות.
- 19
- 20 ג. נאמר בכתב האישום שבחמישה תאריכים שונים (בין 12.12.02 לבין 12.5.03) חדר המשיב
- 21 למחשב החברה לאוטומציה בע"מ ממסופים במועצות מקומיות שונות וזייף את הרישומים
- 22 במחשב, בכך שערך שינויים בנתוני חובות הארנונה של אביו יאסין ואחיו סאלח למועצת
- 23 כאבול, וזאת בכוונה לרמות, ללא סמכות כדן, ובאופן הנחזה כאילו נעשה השינוי בסמכות
- 24 כדן.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 הפעולה שבוצעה על ידי המשיב במסופים היא הפחתת חוב הארנונה על ידי רישום חיוב
2 שלילי. דבר זה נעשה, כאמור לעיל, בחמישה תאריכים, ממסופים שהיו במועצות
3 המקומיות: שעב, כפר מנדא, ועראבה. סך כל סכום הפחתות חוב הארנונה שביצע המשיב
4 בחמשת התאריכים הנ"ל הינו: 15,391.50 ₪.
- 5
- 6 בהמשך לכך, והחל מחודש אפריל 2003, חזרו 15 שיקים שמסר המשיב למועצת כאבול
7 בסכום כולל של 15,000 ₪.
- 8
- 9 ד. נטען בכתב האישום שבמעשים אלה חדר המשיב שלא כדין לחומר מחשב הנמצא במחשב
10 כדי לעבור עבירת זיוף וקבלת דבר במרמה. כמו כן נטען שהמשיב זייף מסמך בנסיבות
11 מחמירות, בכך ששינה מסמך בכוונה לרמות, או ללא סמכות כדין ובאופן הנחזה כאילו
12 נעשה השינוי בסמכות כדין. עוד נטען שהמשיב קיבל 15,391.50 ₪ במרמה בנסיבות
13 מחמירות, בכך שהפחית שלא כדין את החוב הרשום של קרובי משפחתו למועצה המקומית,
14 חוב אשר שולם על ידי המשיב בתשלומים. הנסיבות המחמירות באות לידי ביטוי, לפי
15 הנטען, בתחכום ובכריכת העבירה בביצוע עבירות נוספות.
- 16
- 17 המערערת ייחסה למשיב בכתב האישום עבירות של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות לפי
18 סעיף 418 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), חמש עבירות;
19
- 20 חדירה לחומר מחשב כדי לעבור עבירה אחרת, לפי סעיף 5 וסעיף 4 לחוק המחשבים,
21 התשנ"ה-1995, חמש עבירות.
- 22
- 23 קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא של החוק.
- 24
- 25 ה. בישיבת בית-משפט קמא מיום 8.6.09 מסר הסנגור מפי המשיב כי הוא מודה בעובדות
26 המפורטות בסעיף 1 של כתב האישום (דהיינו שהוא עבד במועדים הרלוונטיים כמנהלתן
27 בחב' אר-שמר בע"מ, המעניקה שירותי גבייה למועצות מקומיות בגליל), אך כופר בעובדות
28 שבסעיף 3 של כתב האישום מחוסר ידיעה (דהיינו, שאביו ואחיו התגוררו בכאבול והיו
29 חייבים כספים למועצה המקומית שם). עוד הודיע הסנגור כי המשיב כופר בכל שאר
30 העובדות המפורטות בכתב האישום, והוסיף שאין טענת אליבי ואין טענת זוטא.
- 31
- 32 ו. מסכת הראיות נפרסה בשלמותה בפני בית-משפט קמא. באי כוחם של הצדדים אף הגישו
33 את סיכומיהם בכתב.
- 34
- 35 בהכרעת הדין מפרט בית-משפט קמא שורה של עובדות בציינו שלגביהן לא היתה למעשה
36 מחלוקת בין הצדדים, ואלה העובדות:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 בחודש אפריל 2002 היו יאסין וסאלח חייבים כספים למועצה המקומית כאבול בגין
- 2 ארנונה. לסילוק חובותיהם, נתן המשיב, ביום 28.4.02, 26 שיקים דחויים על סך 1,000 ₪
- 3 כל אחד (סה"כ 26,000 ₪) שמועדי הפרעון שלהם ב-30 לכל חודש, החל מתאריך 30.6.02
- 4 ועד 30.7.04.
- 5
- 6 החל מאפריל 2003 החלו השיקים חוזרים, ובסה"כ חזרו 15 שיקים בסכום כולל של 15,000
- 7 ₪.
- 8
- 9 ז. המשיב החל לעבוד כמנהלתן בחב' אר-שמר בע"מ בשנת 2002, ובמסגרת עבודתו פעל, בין
- 10 היתר, גם במועצות המקומיות שעב, כפר מנדא, ועראבה.
- 11
- 12 לצרכי ביצוע העבודה, דהיינו, מתן שירותי גבייה לרשויות מקומיות, ניתנו לעובדי חברת
- 13 אר-שמר בע"מ הרשאות להיכנס למסכי המחשב של הרשויות המקומיות. הכניסה למסכי
- 14 המחשב התבצעה באמצעות סיסמא.
- 15
- 16 היו שלושה סוגים של הרשאות. לעובדים שעבדו כמנהלנים (וכזה היה המשיב) ניתנה
- 17 הרשאה להיכנס אך ורק למסכי צפייה, על מנת לראות נתוני חייבים של הרשות המקומית
- 18 הרלבנטית. לא היתה למנהלתן הרשאה להיכנס למסך של זיכוי/חיוב והוא לא יכול היה
- 19 לבצע במחשב פעולות של זיכוי/חיוב בחשבונותיהם של התושבים.
- 20
- 21 היו בחברת אר-שמר בע"מ מספר עובדים – לא כולל המנהלנים – שהיתה להם הרשאה מן
- 22 החברה לאוטומציה להיכנס למסך של זיכוי/חיוב, אם כי זהותם של עובדים אלה לא
- 23 הובאה על ידי הצדדים לידיעת בית-המשפט.
- 24
- 25 ח. בית-משפט קמא ציין שבישיבה שהתקיימה בפניו ביום 12.7.10, התבקש המנהל של חברת
- 26 אר-שמר בע"מ, העד אריה וייס, להמציא לבית-המשפט מסמך בו יפרט איזה הרשאות
- 27 קיבלה החברה בכל אחת מ-4 המועצות המקומיות הרלוונטיות (כאבול, שעב, כפר מנדא
- 28 ועראבה), ומי מעובדי החברה היה מורשה להכנס למסכים באותן הרשאות. העד וייס אמר
- 29 שינסה לאתר זאת, ואם ימצא, ישלח הודעה בכתב לבית-המשפט, ואולם הוא לא שלח כל
- 30 הודעה.
- 31
- 32 ט. במסגרת העובדות שלגביהן לא היתה למעשה מחלוקת, מוסיף בית-משפט קמא ומציין שכל
- 33 תנועה בחשבון הממוחשב של נישום ברשות מקומית כלשהי (הכוונה לרשויות מקומיות
- 34 שהחברה לאוטומציה סיפקה להן שירותי מחשב), הן פעולת חיוב והן פעולת זיכוי, מתועדת
- 35 באופן כזה שיש מעקב אחר מי שהשתמש וביצע את הפעולה, ומאיוזו תחנת עבודה התבצעה
- 36 הפעולה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 היו רק 8 בעלי הרשאה להיכנס למערכת הממוחשבת של הגבייה במועצה המקומית כאבול.
- 2 לכל אחד מהם היה מספר משתמש שונה. 7 מהם היו עובדי המועצה המקומית (כולל הגזבר
- 3 ריאן) והשמיני היה המנהל של חברת אר-שמר בע"מ, אריה וייס, שמספר המשתמש שלו
- 4 היה 99 (כך עולה ממוצג ת/4, וכן מוצג נ/1, ועדותו של מר יאיר לייפר, שהיה במועד
- 5 הרלבנטי מנהל חטיבת שירות לקוחות בחברה לאוטומציה).
- 6
- 7 לכל משתמש היתה סיסמא שרק באמצעותה הוא יכול היה להיכנס למערכת הממוחשבת.
- 8
- 9 בתאריכים 12.12.02, 20.2.03 ו-12.5.03 בוצעה חדירה למערכת הממוחשבת של הגבייה .
- 10 במועצה המקומית כאבול ובוצעו פעולות הפחתת חוב הארנונה של יאסין ושל סאלח בסכום
- 11 כולל של 15,391.50 ₪, בהתאם לפירוט אשר בסעיף 5 לכתב האישום.
- 12
- 13 פעולות הפחתת החוב בוצעו ממסופים שונים כדלקמן:
- 14 ביום 12.12.02 ממסוף במועצה המקומית שעב;
- 15 ביום 20.2.03 ממסוף במועצה המקומית כפר מנדא;
- 16 ביום 12.5.03 ממסוף במועצה המקומית עראבה.
- 17
- 18 כל פעולות הפחתת החוב בוצעו על ידי משתמש מספר 99.
- 19
- 20 בתאריך 12.12.02 עבד המשיב במועצה המקומית שעב.
- 21 בתאריך 20.2.03 עבד המשיב במועצה המקומית כפר מנדא.
- 22 בתאריך 12.5.03 עבד המשיב במועצה המקומית עראבה.
- 23
- 24 לא ניתן לדעת בוודאות שהמשתמש שמספרו 99 הוא זה שביצע את הפעולות של הפחתת
- 25 החוב הואיל וכל אדם אחר, ובלבד שידע הוא את הסיסמא של משתמש 99, יכול להיכנס
- 26 למחשב תוך שימוש בסיסמא של משתמש 99.
- 27
- 28 כ"א. כותב, אפוא, בית-משפט קמא בהכרעת הדין, שלמעשה המחלוקת העובדתית היחידה
- 29 הרלוונטית לענייננו, ואשר שנויה במחלוקת בין הצדדים, היא בשאלה האם המשיב הוא זה
- 30 שביצע את פעולות הפחתת חוב המפורטות בכתב האישום. באשר למחלוקת זו, כותב בית-
- 31 משפט קמא שלא הובאה כל ראיה ישירה הקושרת את המשיב לביצוע פעולות אלה.
- 32
- 33 כל שיש הוא ראיות נסיבתיות שאותן מפרט בית-משפט קמא בהכרעת הדין: המשיב עבד
- 34 בחב' אר-שמר בע"מ. במועדים בהם בוצעו פעולות הפחתת החוב עבד המשיב, מטעם
- 35 החברה, ברשויות המקומיות שמן המסופים שלהן בוצעו הפחתות החוב. הפחתות החוב

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 בוצעו לנישומים שהם אביו ואחיו של המשיב, והמשיב הוא שנתן שיקים דחויים לתשלום
- 2 החוב של אחיו ואביו, ולכן הוא אישית היה נהנה מהפחתת החוב, אם הדבר לא היה מתגלה.
- 3
- 4 ממושיך וכותב בית-משפט קמא שיש מקרים בהם די בראיות נסיבתיות כדי להביא לקביעה י"ב.
- 5 שהנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום, ואולם בית-משפט קמא סבר
- 6 שלא כך במקרה נשוא הדין.
- 7
- 8 בית-משפט קמא מסביר שאין מחלוקת שלמשיב, מתוקף תפקידו, לא היתה הרשאה להכנס
- 9 למסך של זיכוי/חיוב ולבצע פעולות של זיכוי בחשבון של אחיו ושל אביו. מנהל חברת אר-
- 10 שמר בע"מ, העד אריה וייס, אמר מפורשות בחקירתו הנגדית (עמ' 30 לפרוט', ישיבת
- 11 12.7.10) כי: "אין שום סיכוי שהמנהלתן קיבלה הרשאה לבצע פעולות זיכוי וחיוב".
- 12
- 13 מוסיף בית-משפט קמא שפעולות הפחתת החוב בוצעו על ידי משתמש 99. על מנת שהמשיב
- 14 יוכל לבצע פעולות של הפחתת חוב, היה עליו להשתמש בסיסמא של משתמש 99. ואולם, לא
- 15 הובאה כל ראיה לכך שהמשיב ידע את הסיסמא של משתמש 99 ו/או שיכול היה לדעת
- 16 אותה, והדבר אף לא נטען בכתב האישום ובסיכומים של ב"כ המדינה. איש מן העדים לא
- 17 נשאל על כך, וגם המשיב עצמו לא נחקר על כך, לא בעדותו בבית-המשפט ולא בשעה שנחקר
- 18 במשטרה.
- 19
- 20 משמע, לדעת בית-משפט קמא אין ראיה על כך שהמשיב ידע, או שלפחות היתה לו
- 21 האפשרות לדעת את הסיסמא של משתמש 99. במצב דברים זה סבר בית-משפט קמא
- 22 שמתעורר ספק סביר האם המשיב הוא שביצע את פעולות הפחתת החוב.
- 23
- 24 לקראת סיום הכרעת הדין כותב בית-משפט קמא שמצעת העובדה שעקב מחדלים של י"ג.
- 25 היחידה החוקרת ושל המעוררת, לא מוצתה החקירה בתיק זה, הגם שהיה די זמן לעשות
- 26 כן, שהרי החקירה התחילה בשנת 2003 וכתב האישום הוגש בשנת 2008. לדעת בית-משפט
- 27 קמא, היה מקום לחקור הן את המשיב והן את העד אריה וייס בשאלה אם הסיסמא של
- 28 משתמש 99 היתה ידועה למשיב, או אם היתה לו אפשרות לדעת אותה. גם היה מקום
- 29 לחקור את אריה וייס, שלפי עדותו של יאיר לייפר (מי שהיה אז מנהל חטיבת שירות
- 30 לקוחות בחברה לאוטומציה), הוא משתמש 99, בשאלה האם הוא (כלומר, אריה וייס) ביצע
- 31 את הפעולות נשוא כתב האישום.
- 32
- 33 בית-משפט קמא הגיע למסקנה שאי-מיצוי החקירה כאמור מביא למצב שאין מנוס מלזכות
- 34 את המשיב מחמת הספק, כשבית-משפט קמא מוסיף ומציין: "הגם שאני נוטה להאמין
- 35 שהוא זה שביצע את הפעולות של הפחתת חיוביהם של יאסין ושל סאלח". כאמור, זוכה
- 36 המשיב מחמת הספק.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- י"ד. על הכרעת דין זו מונח בפנינו ערעור המדינה אשר טוענת כי היה מקום להרשיע את המשיב
בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. לדעת המדינה בערעורה, לא היה מקום לזכות את
המשיב מחמת הספק ושגה בית-משפט קמא בקביעתו שאין די בראיות הנסיבתיות שהוצגו
בפניו כדי להביא לקביעה כי המשיב ביצע את העבירות שיוחסו לו, כשבת-משפט קמא
נימק את קביעתו בכך שלא הוצגו ראיות בנוגע לשימוש בסיסמא המתאימה לביצוע
החדירות למחשבי המועצה המקומית כאבול.
- ט"ו. לדעת המדינה, די היה בראיות הנסיבתיות שהוצגו בפני בית-משפט קמא כדי להוכיח מעל
לספק סביר כי המשיב ביצע את העבירות נשוא כתב האישום. מהכרעת הדין עולה שהמשיב
עבד בחברת אר-שמר בע"מ, ובמועדים בהם בוצעו פעולות הפחתת החוב, עבד המשיב מטעם
חברה זו ברשויות המקומיות שמן המסופים שלהן בוצעו הפחתות החוב.
- בנוסף, המשיב נהנה באופן אישי מהפחתת החוב נוכח העובדה שהוא שילם את החוב של
אחיו ואביו בשיקים דחויים. לטענת המדינה, קיומו של מניע לביצוע העבירות, מהווה אף
הוא ראיה נסיבתית כבדת משקל (ע.פ. 543/79 נגד נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1), 113, בעמ'
150, ע.פ. 278/84 חרמון נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 630, ע.פ. 400/84 מדינת ישראל נ'
אנג'ל, פ"ד מ(3) 490).
- ט"ז. לדעת המדינה, שגה בית-משפט קמא משקבע שהיה מקום לחקור גם את אריה וייס (מנהל
חברת אר-שמר בע"מ) אם הוא זה שביצע את הפעולות, בשעה שהוכח שהפעולות בוצעו
ממסופים ברשויות מקומיות שונות, היכן שעבד המשיב, ונוכח אמירתו הנחרצת של המשיב
במשטרה (ת/3 ש' 70) כי בכל מועצה היה עובד אחד של החברה בו זמנית.
- י"ז. לדעת המדינה, שגה בית-משפט קמא משלא ייחס משקל לשקרים של המשיב בעדותו בבית-
המשפט, ובפרט, לכך שהמשיב העלה בעדותו טענה "כבושה" שלא הועלתה בחקירתו
במשטרה, דהיינו הטענה שברשויות המקומיות הרלוונטיות, כלל לא היה מסוף המקושר
לחברה לאוטומציה (עמ' 38 בפרוט'), בשעה שטענה זו נסתרה בגרסאות של עדים שונים,
כמו למשל בעדותה של פדה שלבי, אחותו של המשיב וסגניתו של אריה וייס בחברת אר-
שמר בע"מ, שהובאה כעדות הגנה (עמ' 47 לפרוט' ש' 32-30).
- כך גם נסיונו של המשיב להסתיר את העובדה ש-15 שיקים שהוא נתן למועצת כאבול
כתשלום עבור החוב של אביו ואחיו לא נפרעו (עמ' 35 לפרוט' ש' 15).
- י"ח. לטענת ב"כ המדינה, שקרים אלה של המשיב, בענינים מהותיים, מחזקים את הראיות
הנסיבתיות כנגדו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 עמדת המדינה היא שגם אם לא התבררה הדרך המדויקת בה חדר המשיב למחשבי
- 2 המועצה, באיזו סיסמא השתמש כדי לעשות זאת, וכיצד נודע לו על הסיסמא, הרי אין בכך
- 3 כדי להקהות את העוקץ מן הראיות הנסיבתיות שהצטברו כנגדו. לענין זה מסתמך ב"כ
- 4 המדינה על תיק פלילי 40250/99 (מחוזי ת"א), **מדינת ישראל נ' בדיר**, שם צויין כי חוסר
- 5 הצלחה להבין את פשרו המדויק של מהלך מסויים ממעשי הפריצה, איננו מכשול בהוכחת
- 6 אחריותם של הנאשמים בביצוע העבירות, מקום בו היה בכוחן של ראיות נסיבתיות להטות
- 7 את הכף באופן חד-משמעי, וכמסקנה אחת ויחידה, לחובתם של הנאשמים.
- 8
- 9 **י"ט.** הסנגור, עו"ד עמאד אלחאג', הגיש כתב תשובה לערעור. טענתו היא שבחומר החקירה
- 10 ובראיות שהוגשו על ידי המדינה בתיק זה, אין ראיה אחת ישירה, הקושרת את המשיב
- 11 לביצוע העבירות המיוחסות לו והמדינה הסתמכה אך ורק על ראיות נסיבתיות שאין בהן
- 12 כדי להרשיע את המשיב בביצוע העבירות שיוחסו לו, ולפיכך בדין זיכה בית-משפט קמא את
- 13 המשיב, כאמור בהכרעת הדין.
- 14
- 15 **כ.** הסנגור סבור שאין מקום להתערב בהכרעת הדין ונימוקיו הם כדלקמן :
- 16
- 17 תחילת חקירת הפרשה בשנת 2003. כתב האישום הוגש בשנת 2008. ראיות המערערת
- 18 הסתמכו אך ורק על ראיות נסיבתיות שלא היתה בהן אף לא ראיה אחת ישירה או
- 19 אובייקטיבית שיש בה כדי להרשיע את המשיב.
- 20
- 21 במסגרת ניהול ההוכחות בבית-משפט קמא ושמיעת העדים, הוכח בוודאות שלמשיב לא
- 22 היתה סיסמא המאפשרת לו כניסה למסכי המחשב (מסך זיכוי/חיוב) שבאמצעותה ניתן
- 23 לבצע זיכוי/חיוב לאדם כלשהו, הכל כמתואר בהכרעת הדין.
- 24
- 25 עד התביעה מר אריה וייס אמור היה להמציא לבית-המשפט את רשימת העובדים שהחזיקו
- 26 בסיסמא המאפשרת ביצוע פעולות זיכוי/חיוב, אך הדבר לא נעשה.
- 27 עוד טוען הסנגור שלמערערת ניתנה הזדמנות לשפר את מחדלי החקירה שלה על ידי השלמת
- 28 חקירתו של העד אריה וייס והוספת נתונים, כגון רשימת בעלי התפקיד בחברת אר-שמר
- 29 בע"מ, שלהם סיסמת כניסה למסך חיוב/זיכוי, אך הדבר לא נעשה.
- 30
- 31 **כ"א.** לטענת הסנגור, בהעדר ראיה ישירה שלא הובאה, בדבר אשמתו של המשיב, אין מקום
- 32 להרשיעו בביצוע עבירה כלשהי. כך גם סבר בית-משפט קמא. מוסיף הסנגור שלא היתה
- 33 מחלוקת על כך שלמשיב, מתוקף תפקידו, לא היתה הרשאה או סיסמא להיכנס למסך של
- 34 זיכוי/חיוב ולבצע פעולות של זיכוי בחשבונות של אחרים, כפי שהדבר עולה מעדותו של
- 35 מנהל חברת אר-שמר, אריה וייס בחקירתו הנגדית, עמ' 30 לפרוט', באומרו שאין שום סיכוי
- 36 שמנהלתן (וכזה היה המשיב) קיבל הרשאה לבצע פעולה של זיכוי/חיוב.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 מכאן שלא היו למשיב לא הסיסמא, לא ההרשאה, ולא היכולת לבצע את העבירות שיוחסו
2 לו בכתב האישום.
3
4 לטעמו של הסנגור, היו למערערת מחדלים רבים בתיק זה ובכך נגרם עיוות דין למשיב,
5 שההליך נגדו נמשך מאז שנת 2003 ועדיין מתנהל כנגדו, וראוי הוא, כך טוען הסנגור, "כי
6 בית-המשפט הנכבד לא יתן פרס למאשימה".
7
8 כ"ב. מוסיף הסנגור ומציין שתחילת החקירה היתה עם הגשת התלונה במשטרה בשנת 2003.
9 כתב האישום הוגש רק ביום 29.1.08, משמע, 6 שנים מיום ביצוע העבירה הנטענת בכתב
10 האישום. התיק מתנהל מאז ועד היום, משמע, חלפו 9 שנים לכל הפחות ממועד ביצוע
11 העבירה הנטענת. לדעת הסנגור, פרק הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה הנטענת בכתב
12 האישום ועד להגשת כתב האישום מלמד על ההתלבטות הקשה, ובצדק, שהיתה למערערת
13 טרם קבלת ההחלטה להגשת כתב האישום.
14
15 כ"ג. הכרעת הדין של בית-משפט קמא, כך טוען הסנגור, היא צודקת, מנומקת, ומבוססת על
16 שמיעת עדים ומהימנות עדים. אין בית-משפט שלערעור מתערב בשיקול דעתו של בית-
17 משפט קמא, במיוחד כשזה מבוסס על מהימנות עדים.
18
19 הסנגור מציין גם שהגשת כתב אישום 6 שנים לאחר ביצוע העבירה המיוחסת למשיב, פגעה
20 בהגנתו, הואיל והיא מנעה ממנו להצטייד בראיות נוספות להגנתו, מה גם שבמועדים בהם
21 התחיל המשפט להתנהל, החברה בה עבד חדלה מלהתקיים ובכך נחסמה דרכו להשגת
22 ראיות להגנתו.
23
24 כ"ד. לתשובתו לערעור צירף הסנגור גם עותק של הסיכומים שהגיש בפני בית-משפט קמא,
25 סיכומים בהם טען שטענותיה של המדינה מסתמכות על ראיות נסיבתיות בלבד שאין בהן
26 כדי להביא להרשעתו של המשיב. לטעמו, לא עלה בידי המדינה להרים את נטל ההוכחה
27 המוטל עליה לצורך הרשעת נאשם.
28
29 לטענת הסנגור, בסיכומים שהגיש לבית-משפט קמא, השיקים שמסר המשיב לתשלום
30 חובותיהם של יאסין וסאלח במועצה המקומית, בסמוך לביצוע העבירות הנטענות, אין בהם
31 משום חיזוק לטענות המדינה. השיקים שניתנו על ידי המשיב לסילוק החובות חזרו ואין
32 בהם כל ראיה שעלולה לסבך את המשיב בביצוע העבירות המיוחסות לו. עוד טען הסנגור
33 באותם סיכומים, שאין די בעובדה שהמשיב עבד באותה חברה בזמנים הרלוונטיים לכתב
34 האישום כדי לייחס למשיב את ביצוע העבירות שפורטו בכתב האישום.
35

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- כ"ה. באשר לעדות עד התביעה מר יאיר לייפר (מנהל חטיבת שרות לקוחות בחברה לאוטומציה),
טען הסנגור שגם בעדותו אין ראיה ישירה שיש בכוחה לייחס למשיב את ביצוע העבירות
נשוא כתב האישום.
- ככל הנראה בוצעו העבירות באמצעות קוד משתמש של חברת אר-שמר, אך אין די בקוד של
החברה שהרי לצורך ביצוע פעולה של זיכוי/חיוב בחשבונויותיה של מועצה מקומית כזאת או
אחרת, חייב המבצע להשתמש גם בקוד ובסיסמא של אותה מועצה, וכפי שהוסבר במהלך
העדויות, חברת אר-שמר החזיקה אך ורק בקוד שלה ולא היתה לה כל יכולת להיכנס למסך
חיוב/זיכוי במועצה כלשהי. הדבר גם עלה מעדות מנהל חברת אר-שמר, מר אריה וייס.
- כ"ו. הסנגור מוסיף וטוען שהפעולה היחידה שמנהלתן יכול לבצע לצורך עבודות גבייה במועצה
המקומית היא דפדוף לצורך קבלת נתונים, ולא מעבר לכך. עוד הפנה הסנגור לעדותה של
עדת ההגנה גב' פדה שלבי (שהיא אחותו של המשיב), המנהלת בפועל של חברת אר-שמר,
והאחראית על כל צוותי העבודה המפורזים ברשויות המקומיות. מעדותה עולה שחברת אר-
שמר לא קיבלה ואינה מקבלת לא קוד ולא סיסמא שיש בכוחם כדי לאפשר ביצוע פעולות
של זיכוי/חיוב (עמ' 45 + 46 לפרוט').
- מוסיף וטוען הסנגור שמעדותה של עדת ההגנה גב' שלבי עולה שאין כלל סיכוי שהמשיב
החזיק בסיסמא או בקוד שבאמצעותו יוכל להיכנס למחשב המועצה המקומית כאבול. כל
הפעולות שיכלו לבצע המנהלתנים, כולל המשיב, היו פעולות דפדוף ברשימות החייבים
בלבד. אין סיכוי שהמשיב חדר או יכול היה לחדור למחשב של המועצה המקומית כאבול.
- הסנגור מציין שהמשיב מכחיש בתוקף את ביצוע העבירות נשוא כתב האישום, ולו מן הטעם
שלחברת אר-שמר ולעובדיה לא היתה הרשאה או יכולת חדירה למחשבים של מועצה
מקומית אחרת, ומה גם שהמסך המאפשר ביצוע פעולות חיוב/זיכוי היה מסך חסום בפני
החברה, כעולה מעדותו של מנהל החברה, ולרבות הסכם ההתקשרות בין החברה לבין
המועצות המקומיות, עדותו של גזבר המועצה ריאן קאסם, ועדות המנהלת הבכירה בחברת
אר-שמר, עדת ההגנה פדה שלבי.
- מוסיף הסנגור שהעדה גב' שלבי העידה שגם לה לא היתה גישה למסכי המחשב של המועצה
בדרך של חיוב/זיכוי, ולמרות היותה מנהלת בכירה שעבדה בחברה 11 שנה, לא היו לה לא
סיסמא ולא גישה לאותם מסכים.
- כ"ז. הסניגור גם כותב בסיכומים שהגיש לבית-משפט קמא שכל החובות, הן של המשיב והן של
קרובי משפחתו, כמפורט בכתב האישום, סולקו במלואם בסמוך למועד חזרת השיקים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 הדברים מקבלים חיזוק מעדותו של גזבר המועצה ריאן קאסם, ובכך נשטם הבסיס
- 2 המייחס למשיב ביצוע עבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.
- 3 עוד טען הסנגור בסיכומים שהגיש לבית-משפט קמא שהראיות שהציגה המדינה הינן ראיות
- 4 נסיבתיות בלבד שאין בכוחן כדי לבסס הגשת כתב אישום ומכל מקום, בוודאי שאין בכוחן
- 5 כדי להביא להרשעתו של המשיב בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
- 6
- 7 כ"ח. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 24.11.11 חזרו באי כוחם של הצדדים על עמדותיהם. ב"כ
- 8 המערערט טען שלפי הממצאים שפורטו בהכרעת הדין, קיימת התאמה מושלמת בין
- 9 המועצות בהן עבד המשיב, והתאריכים בהם עבד בכל אחת ממועצות אלה, לבין התאריכים
- 10 שבהם בוצעו העבירות, ואשר בהם בוצעה החדירה למחשבים של החברה לאוטומציה.
- 11
- 12 אין המדובר במקרה אחד אלא בחמישה מקרים שבוצעו בשלושה ימים נפרדים, בשלוש
- 13 מועצות שונות, וההתאמה היא לגבי כל המקרים.
- 14
- 15 אין המדובר במקריות חד-פעמית. ב"כ המערערט מדגיש שבכל אחד ממועדים אלה היה רק
- 16 עובד אחד של חברת אר-שמר בכל מועצה (נעינו בהודעת המשיב ת/3, שורות 69-70: "**בכל**
- 17 **מועצה היה עובד אחד**"). לא זו בלבד שקיימת התאמה, כאמור לעיל, אלא שהסכומים
- 18 הופחתו מחובות הארנונה של אביו ואחיו של המשיב, בשעה שהמשיב הוא אשר שילם את
- 19 החוב בשיקים דחויים.
- 20
- 21 כמו כן מציין ב"כ המערערט שהחל מאפריל 2003, במקביל לביצוע העבירות, החלו השיקים
- 22 לחזור ומדובר ב-15 שיקים על סך 15,000 ₪, והרי זהו הסכום שהופחת במרמה מחובות
- 23 הארנונה של אביו ואחיו של המשיב.
- 24
- 25 לדעת ב"כ המערערט, התשתית העובדתית אשר הוכחה מספיקה, למרות שמדובר בראיות
- 26 נסיבתיות, להרשעתו של המשיב, ובמיוחד שהמשיב לא סיפק שום הסבר תמים וסביר, כפי
- 27 שנדרש, על מנת להתמודד עם מכלול הראיות שמפלילות אותו.
- 28
- 29 העובדה שלא הוברר כיצד הגיעה הסיסמא של משתמש 99 (דהיינו חב' אר-שמר בע"מ, לפי
- 30 ת/4) לידיעתו של המשיב, ולא הובהר מי מסר או מי הדליף את הסיסמא למשיב, אין בה
- 31 לדעת ב"כ המערערט כדי להעלות או להוריד מן הראיות הנסיבתיות המצביעות על המשיב
- 32 כמי שביצע את העבירה.
- 33
- 34 ל. ב"כ המערערט מוסיף שמר אריה וייס (מנהל חברת אר-שמר בע"מ) העיד שלחלק מן
- 35 העובדים בחברה היתה הרשאה להשתמש בחלון של זיכוי וחיוב (עמ' 30 לפרוט'), אך למשיב
- 36 לא היתה הרשאה כזו. מר אריה וייס גם העיד בעמ' 26 לפרוט' שאם המשיב השיג סיסמא

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 נוספת של המשרד הראשי או המועצה, כי אז יכול היה להיכנס למסכים עם נגישות גבוהה
- 2 יותר לעדכונים של חובות התושבים.
- 3
- 4 בחקירה במשטרה לא התחקו אחר מהלך דליפת הסיסמא, ולכן הענין לא עלה במשפט. מכל
- 5 מקום, לטענת ב"כ המערער, המדובר בעניינינו בראיות נסיבתיות. בפסיקה קיימת
- 6 התייחסות למשמעות של ראיות נסיבתיות ולאפשרות להרשיע על יסוד ראיות נסיבתיות.
- 7
- 8 במקרה שבפנינו אין מצד המשיב הסבר שיחא בו כדי לקעקע את המסקנה העולה מן
- 9 הממצאים שבהכרעת הדין, ומכאן שלא נותר ספק לגבי אשמתו של המשיב, בוודאי שלא
- 10 ספק סביר, ולכן יש להרשיעו.
- 11
- 12 ל"א. סגורו של המשיב טען בפנינו לעומת זאת שאין כל סיבה להתערב בהכרעת הדין.
- 13
- 14 כמו בסיכומים שהגיש לבית משפט קמא ובכתב התשובה לערעור, חזר הסגור על טענתו
- 15 שהחקירה החלה עוד בדצמבר 2002 ולמערער היה זמן רב מאוד כדי להכין כתב אישום
- 16 כראוי. דא עקא, כתב האישום הוגש רק כ-6 שנים מיום שנפתחה החקירה והדבר הביא
- 17 לעיוות דין למשיב, ומה גם שמאז הוגש כתב האישום ועד סיומו של ההליך בפני בית-משפט
- 18 קמא (יוני 2011), היו למערער הזדמנויות לתקן את מחדליה. בית-המשפט גם נתן
- 19 הזדמנות זו שעה שאיפשר למערער לחקור ולקבל מעד התביעה מר אריה וייס מסמכים,
- 20 והיה זה עוד בנובמבר 2010, ואולם למרות זאת לא הובאו ולא הומצאו לבית המשפט
- 21 מסמכים כלשהם, ובית-משפט קמא התייחס לכך בהכרעת הדין.
- 22
- 23 הסגור גם טען שהמחזיק היחיד והבלעדי בסיסמא של משתמש 99 היה מר אריה וייס
- 24 (מנהל חברת אר-שמר בע"מ).
- 25
- 26 ל"ב. מוסיף הסגור שהפסיקה אכן מתייחסת לאפשרות הרשעת נאשם על יסוד ראיות נסיבתיות,
- 27 אלא שבעניינינו סבור הוא שהראיות הנסיבתיות לוקות בחוסר רב, ולכן צדק בית-משפט
- 28 קמא משזיכה את המשיב, וזאת על יסוד התרשמותו מן העדים. טוען הסגור: **"בית**
- 29 **המשפט האמין לגרסת המשיב ולא קיבל את גרסת המאשימה ועדיה וקבע כי המאשימה**
- 30 **לא עשתה די"** (נעמ' 5 בטיעונים בפנינו ש' 28-29).
- 31
- 32 ל"ג. כשנשאל הסגור על ידינו מה התרחיש האפשרי, הסביר, האלטרנטיבי, שיש בו כדי להסביר
- 33 את החדירה למחשבים והפחתת החוב של אביו ואחיו של המשיב, ענה הסגור כי הסבר
- 34 אפשרי סביר הוא שהיו מריבות בין המועצה המקומית כאבול לבין הנהלת חברת אר-שמר
- 35 שבניהולו של אריה וייס או של עובדים אחרים שעבדו בחברה בה עבד המשיב. מעבר לכך,

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 הוסיף וטען הסנגור שגם קיימת אפשרות למר אריה וייס לבצע, גם מרחוק, פעולות כאלה
- 2 (הכוונה זיכוי/חיוב) באמצעות הסיסמא שיש לו.
- 3
- 4 הסנגור ציין שאמנם ענין זה לא הובא במסגרת ראיות התביעה, אך קיבל ביטוי באמצעות
- 5 עדת ההגנה פדה שלבי, שהיא כאמור אחותו של המשיב. עוד הוסיף הסנגור שבסופו של דבר,
- 6 החוב כולו סולק (לקראת סוף שנת 2004), כפי שהעיד גזבר המועצה ריאן קאסם, והגם שעד
- 7 זה היה למעשה המתלונן, הרי הוא אמר בעדותו שלפי דעתו יש לזכות את המשיב.
- 8
- 9 עד כאן תמצית טיעוניהם של שני הצדדים.
- 10
- 11 ל"ד. אין מחלוקת על כך שלא הובאה, ואין בידי המדינה, ראיה ישירה להוכחת טענתה כי המשיב
- 12 הוא זה שביצע את העבירות נשוא כתב האישום.
- 13
- 14 הראיות שהובאו בפני בית-משפט קמא כל כולן ראיות נסיבתיות וסבורים אנו שראוי הוא
- 15 כי נתעכב מעט על המשמעות המשפטית הנובעת מן ההתבססות על ראיות נסיבתיות.
- 16
- 17 ואולם, בטרם נתחיל את דרכנו, נתייחס לטענתו של הסנגור כפי שבאה לידי ביטוי בכתב
- 18 התשובה לערעור, וכן בטיעונו בעל-פה בפנינו. כוונתנו לכך שבעמ' 3 סיפא של תשובתו
- 19 לערעור, כותב הסנגור כי הכרעת הדין של בית-משפט קמא:
- 20
- 21 **"... הינה פרי של שמיעת עדים, ומבוססת על מהימנות עדים, שאין בית-המשפט**
- 22 **שבערעור מתערב בשיקול דעתו של בית-משפט קמא ובמיוחד שהוא מבוסס על**
- 23 **מהימנות עדים".**
- 24
- 25 בטיעונו בעל-פה בפנינו ביום 24.11.11 בעמ' 5, ש' 27-28, אומר הסנגור:
- 26
- 27 **"הכרעת הדין הינה מאוזנת, באה לאחר שמיעת עדים והתרשמות מעדים. בית-**
- 28 **המשפט האמין לגרסת המשיב ולא קיבל את גרסת המשיבה ועדיה וקבע כי**
- 29 **המאשימה לא עשתה די"** (ההדגשה שלנו).
- 30
- 31 ל"ה. אכן, בית-משפט קמא עמד בהכרעת הדין על מחדלי חקירה מצד המערערת, ואף מתח
- 32 ביקורת על מחדלים אלה, ואולם, לא ניתן לומר שהכרעת הדין היא תוצאה של התבססות
- 33 על מהימנות עדים, תוך העדפת גרסת המשיב מתוך שבית-משפט קמא האמין לגרסת
- 34 המשיב, כטענת הסנגור בפנינו.
- 35

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 סבורים אנו שלא אלה פני הדברים. בראש ובראשונה מפרט בית-משפט קמא בהכרעת הדין
- 2 בהרחבה, שורה של עובדות חשובות, כשהוא מציין שלגביהן אין בעצם מחלוקת בין הצדדים
- 3 (סעיף 5 של הכרעת הדין).
- 4
- 5 לגבי השאלה שהיתה נתונה במחלוקת עובדתית יחידה, הרלוונטית לענייננו, כפי שמגדיר
- 6 זאת בית-משפט קמא בסעיף 6 של הכרעת הדין, לא ניתן לומר שבית-משפט קמא האמין
- 7 לגרסת המשיב ולא קיבל את גרסת המערער. אף ניתן לומר שההיפך הוא הנכון, שהרי
- 8 בית-משפט קמא כותב בצורה מפורשת, בסיום הכרעת הדין (עמ' 56 רישא): **"הגם שאני**
- 9 **נוטה להאמין שהוא זה שביצע את הפעולות של הפחתת חוביהם של יאסין ושל סאלח"**.
- 10 בית-משפט קמא אף כותב בעמ' 55 סיפא של הכרעת הדין, שאי-מיצוי החקירה מביא למצב
- 11 שאין מנוס מלזכות את המשיב מחמת הספק.
- 12
- 13 איננו סבורים שהמקרה נשוא הדיון שבפנינו הוא מקרה שבו בית-המשפט ביסס את
- 14 קביעותיו ומסקנותיו על יסוד ממצאים שבמהימנות. בוודאי שלא ניתן לומר שבית-משפט
- 15 קמא האמין לגרסתו של המשיב.
- 16
- 17 ל"ו. השאלה שעומדת להכרעה היא האם הראיות הנסיבתיות כפי שהביאה המערערת בפני בית-
- 18 משפט קמא, יש בהן כדי להצדיק את המסקנה אליה הגיע בית-משפט קמא בהכרעת הדין.
- 19
- 20 ל"ז. תחילה, נתייחס למשמעות הנובעת מכך שבפני בית-המשפט הובאו ראיות נסיבתיות, אך לא
- 21 ראיה ישירה.
- 22
- 23 כותב כב' השופט (בדימוס) י' קדמי בספרו "על הראיות", חלק שני, מהדורת תש"ע-2009,
- 24 בעמ' 790:
- 25
- 26 **"ראיה "נסיבתית" נבדלת מן הראיה ה"ישירה" בכך, שלהבדיל**
- 27 **מן האחרונה אין היא מוכיחה במישרין "עובדה" מן העובדות**
- 28 **השנויות במחלוקת; אלא – מוכיחה קיומה של "נסיבה", שעל פיה**
- 29 **ניתן להסיק את דבר קיומה של העובדה הטעונה הוכחה.**
- 30 **הראיה ה"נסיבתית" פועלת, אפוא, "בעקיפין": היא מוכיחה**
- 31 **במישרין קיומה של "נסיבה"; וזו משמשת בסיס לקביעת קיומה**
- 32 **של "עובדה", על דרך של הסקת מסקנות שבהגיון ובנסיון**
- 33 **החיים..."**.
- 34
- 35 וכן, שם, בעמ' 792:
- 36

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

דרך פעולתה של הראיה הנסיבתית – לאמור: דרך ההוכחה
באמצעות נסיבה – זהה לדרך פעולתה של "החזקה שבעובדה": גם
זו וגם זו משמשות בסיס לקביעת עובדות בדרך של הסקת מסקנה
– על פי שיקולים של היגיון, שכל ישר וניסיון חיים – מקיומן של
"נסיבות"..."

ובאותו עמוד :

כוחה הראייתי של "ראיה נסיבתית" – שנמצאה ראויה להתקבל
בתור שכזו ואשר מוענק לה מלוא המשקל הראייתי המתחייב –
זהה לכוחה הראייתי של ראיה "ישירה"; וכל שניתן להוכיח
באמצעות ראיה ישירה ניתן להוכחה גם בראיה נסיבתית".

ל"ח. בפסיקתו של בית-המשפט העליון נכתב בע.פ. 3914/05 אחרון נ' מדינת
ישראל (מיום 10.11.08) בפסקה 15 :

אכן, אין ראיה ישירה לזיהוי המנוחה כקרבתן העבירה והקביעה כי
המערער היכה את המנוחה – ולא אדם אחר – נלמדת מראיות
נסיבתיות, שכן היא נובעת כמסקנה לוגית העולה מצירופן של
ראיות שונות ואין היא נלמדת מראיה ישירה... ואולם, מקום שבו
מובילות ראיות נסיבתיות לתרחיש עובדתי הגיוני יחיד, סלולה
הדרך להשית ממצאים מכוחן של הראיות הנסיבתיות..."

ובפסקה 16, שם :

"כאשר אשמתו של נאשם נלמדת ומוכחת לכאורה מכוחן של
הראיות שהובאו נגדו, עובר הנטל הטקטי אל כתפי הנאשם להציג
תרחיש חלופי סביר המתיישב עם חומר הראיות ועומד במבחן
השכל הישר... הנטל הטקטי אינו משנה את נטלי ההוכחה
המקובלים בהליך הפלילי. נטל השכנוע באשמתו של המערער מעל
לספק סביר נותר על כתפי המשיבה עד לסיום ההליך. יחד עם
זאת, מקום שבו "הוכחו עובדות המסבכות את הנאשם במעשה
העבירה, ויוצרות לכאורה ראיה לחובתו, והנאשם אינו מנסה כלל
להמציא הסבר מצידו לעובדות שהוכחו, או שהוא בודה מליבו
דברים שאין להם שחר, רשאי בית-המשפט, בתנאים מסויימים,
לקבוע על סמך כל זה את אשמת הנאשם" (ע"פ 38/49 קנדיל נ'

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ב 813, 835 (1949); וראו גם: ע"פ 384/80 מדינת ישראל נ' בן ברוך, פ"ד לה(1) 589, 592-593 (1980)..." (ההדגשה שלנו).

ל"ט. בע"פ 9372/03 פון וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 745, 754 (2004), כתבה כב' השופטת (בדימוס) א. פרוקצ'יה את הדברים הבאים:

"בשלב ראשון נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי; בשלב שני, נבחנת מסכת הראיות כולה לצורך קביעה האם היא מערבת, לכאורה, את הנאשם בביצוע העבירה, כאשר הסקת המסקנה המפלילה היא תולדה של הערכה מושכלת של הראיות, בהתבסס על ניסיון החיים ועל השכל הישר. המסקנה המפלילה עשויה להתקבל גם מצירופן של כמה ראיות נסיבתיות, אשר כל אחת בנפרד אמנם אינה מספיקה לצורך הפללה, אך משקלן המצטבר מספיק לצורך כך. בשלב שלישי, מועבר הנטל אל הנאשם להציע הסבר העשוי לשלול את ההנחה המפלילה העומדת נגדו. הסבר חלופי למערכת הראיות הנסיבתית, העשוי להותיר ספק סביר ביחס להנחה המפלילה את הנאשם, די בו כדי לזכותו. בית-המשפט מניח את התיזה המפלילה של התביעה מול האנטי-תיזה של ההגנה, ובוחן האם מכלול הראיות הנסיבתיות שולל מעבר לכל ספק סביר את גרסתו והסברו של הנאשם".

מ. עוד אנו מפנים לע"פ 10635/08 ציון נעים נ' מדינת ישראל (מיום 13.12.10), שם נכתב מפ"י כב' השופט (בדימוס) א. לוי בפיסקה 13:

"שיטתנו המשפטית מכירה באפשרות להרשיע על פי ראיות נסיבתיות בלבד, כאשר השכל הישר וניסיון החיים מחייבים כי המסקנה המפלילה הינה ההסבר ההגיוני היחידי ליישוב השתלשלות המעשה העובדתי... ודוק, כוחה של הראיה הנסיבתית איננו מבחן אגב בידודה מיתר הראיות, המסקנה המפלילה נלמדת מתוך צירופן של כל הראיות הנסיבתיות הגם שכל אחת מהן איננה מספקת בפני עצמה... בעניינו של המערער מצאתי, כי כלל העדויות והראיות משולבות ואחוזות אחת ברעותה עד אשר נוצר פסיפס ראייתי, ממנו עולה תמונה ברורה של המעשה..." (ההדגשה שלנו).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

בהמשך, שם, בפסקה 14, ממשיך וכותב כב' השופט (בדימוס) א. לוי:

"עם זאת, הרף הנדרש להרשעה המתבססת על ראיות נסיבתיות בלבד הינו גבוה, ורק אם לא נותרת מסקנה סבירה אחרת מלבד המסקנה המפלילה, ניתן יהיה לומר כי האשמה הוכחה מעבר לכל ספק סביר... כדי לעמוד ברף הוכחתי זה יש לשלול קיומן של תיזות חלופיות בנוגע למעשים המיוחסים למערער, אשר עלולות לעורר ספק סביר באשר לאשמתו. הנטל להציע הסבר חלופי מוטל על המערער, במסגרת השלב השלישי של ניתוח הראיות נסיבתיות. על ההסבר המוצע לעמוד במבחני השכל הישר וניסיון החיים, ושורשיו נטועים בעובדות המקרה..."

מ"א. בנוסף מופנים אנו לדבריו של בית-המשפט העליון (מפי כב' השופט א. גרוניס) בע"פ 9439/06 איפרגן נ' מדינת ישראל (מיום 10.4.08) בפסקה 13:

"אין חולק שאין כל ראיה ישירה המצביעה על כך שהמערער ביצע את המעשה המיוחס לו. הראיות הינן נסיבתיות. ראיות נסיבתיות הינן ראיות אשר הממצא המתבקש מהן אינו עולה מהן ישירות. כדי לגשר בין הראיות הנסיבתיות לבין הממצא העובדתי שמבוקש להוכיחו על פיהן, נדרשת חוליה מקשרת, שהינה תהליך לוגי של הסקת מסקנות... תהליך הסקת המסקנות עשוי להתבסס על מודל מתמטי או על מודל אינדוקטיבי המבוסס על ניסיון החיים ועל השכל הישר... בגדרו של תהליך זה בוחן בית-המשפט אלו תרחיש עובדתיים עולים מחומר הראיות או מתיישבים עמו באופן סביר. היה ובסיומו של התהליך נותר בית-המשפט עם תרחיש המצביע על כך שהנאשם ביצע את המעשה כמסקנה ההגיונית היחידה העולה מחומר הראיות, סלולה הדרך להרשעה על הראיות הנסיבתיות... בשלב בחינת התרחיש האפשריים ושלילתם על בית-המשפט לבדוק, גם מיוזמתו הוא, האם אפשר להצביע על תרחיש מזכה המתיישב באופן סביר עם חומר הראיות... מובן כי המצאו של תרחיש כזה מחייב זיכוי של הנאשם, שכן אז אין לומר כי המסקנה המרשיעה הינה המסקנה ההגיונית היחידה. עם זאת, אין די באפשרות תאורטית ונעדרת כל אחיזה בראיות. נדרש כי התרחיש המזכה יהיה הגיוני וריאלי... בשולי הדבר יוער, כי ישנם הסוברים שהרשעה על פי ראיות נסיבתיות טומנת בחובה יתרון מסוים על פני הרשעה על פי

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

ראיות ישירות, שכן נסמכת היא על עובדות מוצקות ונעדרת היא
את ההסתמכות על קביעות מהימנות של עדים, אשר מטבען אינן
מדויקות....".

מ"ב. מהתם להכא :

עיון בראיות שפירט בית-משפט קמא בסעיף 5 של הכרעת הדין מוביל למסקנה כי עלה בידי
המעוררת לעבור את שני השלבים הראשונים הנדרשים בניתוח הראיות הנסיבתיות שיש
לבחון אותן בהליך תלת-שלבי (ע.פ. 9372/03 פון ויזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 745 בעמ'
754, וכן ע.פ. 4354/08 מדינת ישראל נ' רבינוביץ ואח' בפסקה 68).

דהיינו : תחילה יש לבחון כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע האם ניתן להשתית עליה
ממצא עובדתי. בשלב השני יש לבחון את מסכת הראיות כולה על מנת לקבוע האם היא
מערבת, לכאורה, את הנאשם בביצוע העבירה. הסקת המסקנה המפלילה היא תולדה של
הערכה מושכלת של כלל הראיות על בסיס ניסיון החיים והשכל הישר.

מ"ג.

כעולה מן העובדות, כפי שפורטו בסעיף 5 להכרעת הדין של בית-משפט קמא, החל המשיב
לעבוד בשנת 2002 כמנהלתן בחברת אר-שמר בע"מ, המעניקה שירותי גבייה למועצות
מקומיות בגליל. במסגרת עבודתו זו, פעל המשיב בין היתר, גם במועצות המקומיות
שעב, כפר מנדא ועראבה. מן המסוף שהיה ממוקם בכל אחת ממועצות אלה בוצעו הפעולות
נשוא כתב האישום.

בשנה שבה החל המשיב לעבוד כמנהלתן בחברה האמורה (2002), היו אביו יאסין ואחיו
סאלח, חייבים, נכון לאפריל 2002, כספים למועצה המקומית כאבול בגין ארנונה. על מנת
לסלק את החובות של אביו ואחיו, נתן המשיב, ביום 28.4.2002, שיקים דחויים על סך
1,000 ₪ כל אחד לפרעון ב-30 לכל חודש החל מ-30.6.02 ועד 30.7.04. החל מאפריל 2003
החלו השיקים חוזרים ובסך הכל חזרו 15 שיקים בסכום כולל של 15,000 ₪.

נזכור, שסך כל הסכומים שלגביהם בוצעה פעולה של רישום חיוב שלילי בחשבונות הארנונה
של יאסין וסאלח במחשב של המועצה המקומית כאבול הינו אכן 15,391.50 ₪.
החשד לכך שבוצעו פעולות חשודות במערכת הגבייה של המועצה המקומית כאבול
ממסופים שאינם שייכים לכאבול עלה במאי 2003, כעולה ממכתב גזבר מועצת כאבול,
קאסם ריאן, לחברה לאוטומציה (ת/8), עדותו בעמ' 18 לפרוט', כמו גם מוצג ת/6.

מ"ד.

אין מחלוקת על כך שלמשיב, בהיותו בתפקיד מנהלתן, לא היתה הרשאה להכנס למסך של
זיכוי/חיוב. ההרשאה שלו היתה מוגבלת אך ורק למסכי צפייה על מנת לראות נתוני חייבים

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 של הרשות המקומית הרלבנטית. על פי הרשאתו, לא יכול היה המשיב לבצע במחשב פעולות
- 2 של זיכוי/חיוב בחשבוניותיהם של תושבים.
- 3
- 4 יחד עם זאת, היו בחברת אר-שמר בע"מ מספר עובדים – לא כולל המנהלנים - שהיתה
- 5 להם הרשאה מטעם החברה לאוטומציה להכנס למסך של זיכוי/חיוב, אם כי זהותם של
- 6 אלה לא הובאה על ידי הצדדים לידיעת בית-המשפט. המנהל של חברת אר-שמר בע"מ, העד
- 7 מר אריה וייס, שהתבקש להמציא לבית-המשפט מסמך שתהא בו תשובה לשאלה מי מבין
- 8 עובדי החברה היה מורשה להשתמש במסכי זיכוי/חיוב של המועצות המקומיות כאבול,
- 9 שעב, כפר מנדא ועראבה, לא שיגר מסמך כלשהו לבית-המשפט.
- 10
- 11 בית-משפט קמא הוסיף וקבע שהיו רק 8 בעלי הרשאה להכנס למערכת הממוחשבת של
- 12 הגביה במועצה המקומית כאבול. לכל אחד מהם היה מספר משתמש שונה. שבעה מבין
- 13 המורשים היו עובדי המועצה המקומית עצמה (ובהם הגזבר ריאן). והמורשה השמיני היה
- 14 העד אריה וייס שמספר המשתמש שלו היה 99, כעולה ממוצג ת/4 (כמו גם מוצג נ/1), ועדותו
- 15 של העד יאיר לייפר (מנהל חטיבת שירות לקוחות בחברה לאוטומציה).
- 16
- 17 מ"ה. בית-משפט קמא גם ציין שכל תנועה בחשבון הממוחשב של נישום ברשות מקומית כלשהי,
- 18 בין אם פעולת חיוב ובין אם פעולת זיכוי, היא מתועדת, כך שיש מעקב שמאפשר לדעת מי
- 19 השתמש וביצע את הפעולה, ומאיוזו תחנת עבודה בוצעה הפעולה.
- 20
- 21 לכל משתמש היתה סיסמא ורק באמצעותה הוא יכול היה להכנס למערכת הממוחשבת.
- 22
- 23 מ"ו. הסגור טען בסיכומיו בבית משפט קמא, עמ' 3, סעיף 6, שהמשיב מכחיש את ביצוע
- 24 העבירות נשוא כתב האישום "וזאת מן הסיבה הפשוטה כי לא לחברה ולא לעובדיה היתה
- 25 הרשאה /או יכולת חדירה למחשבי מועצה מקומית אחרת, וכן המסך שדרכו אפשר לבצע
- 26 פעולות של חיוב זיכוי כנטען בכתב האישום במועצות המקומיות הינו מסך חסום בפני
- 27 החברה.....".
- 28
- 29 כעולה מן הראיות היתה למנהל חברת אר-שמר בע"מ מר אריה וייס הרשאה ("משתמש מס'
- 30 99") נכון ל-20.5.03 (נ/1), ונכון ל-23.7.03 (ת/4). כמוסבר בעדות מנהל חטיבת שירות
- 31 לקוחות בחברה לאוטומציה, העד יאיר לייפר, מדובר בפלט רשימת הרשאות כניסה
- 32 למערכות המידע של המועצה המקומית כאבול (עמ' 2 לפרוט').
- 33
- 34 מעדות מר לייפר עולה שפעולת הקטנת חיוב בוצעה על ידי "משתמש מס' 99" ממסוף
- 35 הממוקם במועצה המקומית עראבה (סימון במסמך נ/1), כך גם פעולת הקטנת חיוב ממסוף

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 שממוקם במועצה מקומית כפר מנדא (מסמך ג/2) וכן פעולת הקטנת חיוב ממסוף הממוקם
2 במועצה מקומית שעב (מסמך ג/6).
3
4 ההרשאה ניתנה על ידי החברה לאוטומציה, וזאת על בסיס פניית הגורם המוסמך ברשות
5 המקומית, ובכתב. בדרך-כלל המוסמך לכך הוא ראש המועצה או הגזבר (עדות מר לייפר
6 בעמ' 4-5 לפרוט').
7
8 עוד הסביר מר לייפר, בתשובה לשאלות הסניגור, ובהתייחסו לפעולות הקטנת החיוב
9 שבוצעו על ידי "משתמש 99": "קיימות אפשרות שאדם אחר שידע את הסיסמא של אותו
10 משתמש נכנס למסוף תוך שימוש באותה סיסמא" (עמ' 8 רישא לפרוט', ההדגשה שלנו).
11
12 המנהל של חברת אר-שמר בע"מ, מר אריה וייס (משתמש 99) נשאל על ידי הסניגור:
13
14 **"במסגרת החברה כולה, מהמשרד הראשי עד הנהג, יש סיכוי שמישהו קיבל**
15 **הרשאה מהחברה לאוטומציה להשתמש בחלון של זיכוי חיוב?"**
16
17 תשובתו של מר אריה וייס היתה: **"כן"** (עמ' 30 לפרוט').
18
19 אכן, מר וייס הוסיף ואמר, שם, שלא יכול להיות שמנהלתן קיבל הרשאה כזו, אך ברור
20 הוא, במקרה שבפנינו, שאין המדובר בשימוש תמים בהרשאה לצורכי ביצוע העבודה.
21 פשיטא, שמי שביצע את העבירות נשוא הדיון עשה שימוש בקוד שלא כדין לאחר שהצליח
22 להניח את ידו על הסיסמא של "משתמש 99" ובדרך זו יצר לעצמו גישה למסך חיוב/זיכוי
23 במחשב של המועצה המקומית כאבול.
24
25 מ"ז. בתאריך 12.12.02 (מועד בו עבד המשיב במועצה המקומית שעב) בוצעה חדירה למערכת
26 הממוחשבת של הגבייה במועצה המקומית כאבול ובוצעה פעולה של הפחתת חוב הארנונה
27 של יאסין.
28
29 בתאריך 20.2.03 (מועד בו עבד המשיב במועצה המקומית כפר מנדא), בוצעה חדירה
30 למערכת הממוחשבת של הגבייה במועצה המקומית של כפר כאבול ובוצעו שתי פעולות של
31 הפחתת חוב הארנונה: אחת לגבי סאלח ואחת לגבי יאסין.
32
33 בתאריך 12.5.03 (מועד בו עבד המשיב במועצה המקומית עראבה), בוצעה חדירה למערכת
34 הממוחשבת של הגבייה במועצה המקומית של כפר כאבול ובוצעו שתי פעולות של הפחתת
35 חוב הארנונה, שתיהן לגבי יאסין.
36 כל פעולות הפחתת החוב בוצעו על ידי משתמש מספר 99.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1
- 2 נזכור, שלפי הודעתו של המשיב לחברת אר-שמר בע"מ היה עובד מנהלתן אחד בכל מועצה
- 3 (ת/3, שורות 69-70).
- 4
- 5 מ"ח. עד כאן באשר לראיות הנסיבתיות שהובאו. סבורים אנו שמעיון במסכת הראייתית
- 6 בשלמותה, המסקנה המתבקשת על יסוד ניסיון החיים והשכל הישר היא שאכן מי שביצע
- 7 את העבירות נשוא כתב האישום הינו המשיב.
- 8
- 9 נכון הדבר שהחקירה שביצעה המערערת לקתה בחסר כפי שציין, ובצדק, בית-משפט קמא
- 10 בהכרעת הדין, אך אין בכך כדי להוביל למסקנה לפיה נוצר ספק סביר שבגינו יש מקום
- 11 ליהנות את המשיב מן הספק.
- 12
- 13 מ"ט. כותב בית-משפט קמא שלא ניתן לדעת בוודאות שהמשתמש שמספרו 99 הוא זה שביצע את
- 14 הפעולות של הפחתת החוב שכן יכול אדם אחר שידע את הסיסמא של משתמש 99 להכנס
- 15 למחשב תוך שימוש בסיסמא של משתמש 99. נכון גם שלא הוכח מי הדליף את הסיסמא
- 16 של משתמש מספר 99, ואולם, עצם העובדה שלא כל השאלות הנוגעות לביצוע העבירה
- 17 מצאו את פתרונן, אין בה כדי להוביל למסקנה שלפיה המאשימה לא עמדה בנטל ההוכחה
- 18 הנדרש ממנה.
- 19
- 20 ברי שהמשיב הוא זה שהיה לו אינטרס להביא להפחתת חיוב הארנונה שכן החוב היה של
- 21 אביו ושל אחיו. יתר על כן, המשיב, שהתחיל לעבוד כמנהלתן בחברת אר-שמר בשנת 2002,
- 22 הוא זה שנתן שיקים דחויים לכיסוי החוב של אביו ואחיו. גם קיימת התאמה בין השווי
- 23 הכספי של 15 השיקים שחזרו (₪ 15,000) לבין שווי הסכומים שלגביהם בוצעה פעולה של
- 24 חיוב שלילי במטרה להפחית את יתרת חוב הארנונה במחשב המועצה המקומית כאבול
- 25 (₪ 15,391.50).
- 26
- 27 נ'. לא זו אף זו: אין מחלוקת שבמועדים שבהם בוצעו הפעולות נשוא כתב האישום במחשב של
- 28 המועצה המקומית כאבול, היה המשיב בתפקידו כמנהלתן, באותן רשויות מקומיות שמן
- 29 המסוף שלהן בוצעה הפעולה של הפחתת יתרת החוב במחשב של המועצה המקומית כאבול.
- 30
- 31 נ"א. לכן, מעיון במכלול הראיות, מתגבשת מסקנה שיש בה כדי להפליל את המשיב. מכאן
- 32 מגיעים אנו לשלב השלישי שבו מועבר הנטל אל המשיב להציע הסבר שעשוי, ככל שיתקבל,
- 33 לשלול את ההנחה המפלילה העומדת נגד המשיב.
- 34
- 35 נ"ב. בענייננו לא עלה בידי המשיב ליתן הסבר שיש בו כדי ליצור ספק סביר.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 נבהיר: אין מחלוקת שלמשיב, כמנהלתן, לא היתה הרשאה לבצע פעולה של חיוב/זיכוי
- 2 בחשבונות הארנונה של התושבים. כך גם ברור שהסיסמא שבאמצעותה התבצעה החדירה
- 3 למסך חיוב/זיכוי לא נמסרה כדין למשיב. ואולם, עצם העובדה שנתרו "חורים ראיתיים"
- 4 לגבי אופן ביצוע העבירה אין בה כדי להוביל למסקנה שלא המשיב ביצע את העבירות נשוא
- 5 כתב האישום, וזאת משעה שבחינת מכלול הראיות הנסיבתיות מוליך למסקנה זו, ובשים
- 6 לב לכך שלמשיב היה מניע מובהק לביצוע העבירות כפי שאכן טוענת המדינה בערעורה.
- 7
- 8 עצם המניע הוא ראיה נסיבתית כבדת משקל (ע"פ 543/79 נגד מדינת ישראל, פ"ד ל"ה
- 9 (1), 113, בעמ' 150, ע"פ 728/84 חרמון נגד מדינת ישראל, פ"ד מ"א (3), 630, וע"פ 400/84
- 10 מדינת ישראל נגד אנג'ל, פ"ד מ' (3), 490).
- 11
- 12 נ"ג. עוד יש לציין כי הוכח שהמשיב עבד במועדים הרלוונטיים מטעם חברת אר-שמר בע"מ
- 13 במועצות המקומיות שמן המסופים הממוקמים אצלן בוצע שינוי יתרת החובה בחשבונות
- 14 הארנונה של יאסין וסאלח.
- 15 לפי הודעתו של המשיב היה לחברת אר-שמר בע"מ עובד מנהלתן אחד בכל מועצה (ת/3,
- 16 שורות 69-70).
- 17
- 18 נ"ד. במצב דברים זה עובר הנטל לכתפי המשיב להציע הסבר העשוי לשלול את ההנחה המפלילה
- 19 העומדת כנגדו. הסבר חלופי למערכת הראיות הנסיבתיות, הסבר שעשוי להותיר ספק סביר
- 20 ביחס להנחה המפלילה את הנאשם, די בו כדי לזכותו. ואולם, בעניינו, לא עלה בידי המשיב
- 21 להביא הסבר היוצר ספק סביר.
- 22
- 23 נ"ה. בעדותו הראשית (מיום 12.7.10) לא הביא המשיב תרחיש חלופי שיש בו כדי לשלול את
- 24 ההנחה המפלילה העומדת כנגדו, ואף לא הביא הסבר שעשוי להותיר ספק סביר ביחס
- 25 להנחה המפלילה אותו.
- 26
- 27 בחקירתו הנגדית בבית המשפט נשאל המשיב על ידי ב"כ המדינה האם יכול להיות שמישהו
- 28 בחברת אר-שמר בע"מ שינה את הדו"חות כדי להזיק לו, ועל כך ענה המשיב: "יכול
- 29 להיות". כאשר נשאל מיהו אותו אדם, השיב המשיב: "לא יודע" (עמ' 39 סיפא לפרוט'). כך
- 30 גם ענה המשיב בחקירתו במשטרה, מוצג ת/3, עמ' 5.
- 31
- 32 בהמשך חקירתו הנגדית אישר המשיב שאחותו (עדת ההגנה גב' שלבי פדה), עובדת בחברת
- 33 אר-שמר בע"מ ותפקידה הוא אחראית על המנהלנים והיא למעשה הסגנית של מנהל
- 34 החברה העד אריה וייס. המשיב חזר והכחיש שהוא ביצע את הפעולה של חדירה למחשב
- 35 של המועצה המקומית כאבול שלא כדין, זיוף רישומי המועצה לגבי חובות בני משפחתו,

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 וקבלת הסכום של 15,391 ₪ במירמה, וכאשר נשאל האם הוא יודע מי עשה זאת, השיב
- 2 בשלילה (עמ' 40 סיפא לפרוט').
- 3
- 4 נ"ו. עדת ההגנה גב' שלבי פדה (אחותו של המשיב) נשאלה על ידי הסנגור בעדות ראשית כיצד
- 5 ניתן להסביר את האמור בכתב האישום שכביכול אחד מעובדי חברת אר-שמר ביצע פעולה
- 6 של הקטנת חוב ביחס לחשבון ארנונה של המועצה המקומית כאבול וזאת במסופים של
- 7 עראבה, שעב וכפר מנדה, ועל כך השיבה אחותו של המשיב: **"מעשי התנכלות, אולי מישו**
- 8 **חיפש אותנו. חבלה מכוונת"** (עמ' 47 לפרוט').
- 9
- 10 בהמשך כשביקש ב"כ המדינה מן הגב' שלבי בחקירתה הנגדית לפרט ולהסביר למה היא
- 11 מתכוונת בהתייחסה להתנכלות, היא השיבה: **"מעשה של חבלה מכוון"** וכאשר נשאלה:
- 12 **"של מי? "** השיבה: **"איך אני יכולה לדעת? בחורה בת 21 הפכה להיות מנהלת חברה**
- 13 **ואחראית על "ים" של עובדים, איך אפשר לדעת מי עשה את החבלה?"** (עמ' 48 לפרוט').
- 14
- 15 נ"ז. בדיון שהתקיים בפנינו נשאל הסנגור מה התרחיש האפשרי, הסביר, האלטרנטיבי שיש בו
- 16 כדי להסביר את החדירה למחשבים והפחתת החוב של אביו ואחיו של המשיב. בענין זה טען
- 17 הסנגור כי המשיב הסביר זאת בכך שהיו מריבות בין המועצה המקומית כאבול לבין הנהלת
- 18 חברת אר-שמר בע"מ שבניהולו של העד מר אריה וייס או של עובדים אחרים שעבדו בחברה
- 19 שבה עבד המשיב.
- 20
- 21 ואולם, מעיון בעדות של המשיב בפני בית משפט קמא עולה שהמשיב בעדותו לא טען
- 22 למריבות בין המועצה המקומית כאבול לבין הנהלת חברת אר-שמר. המשיב רק טען שיכול
- 23 להיות שמישהו בחברת אר-שמר בע"מ שינה את הדו"חות כדי להזיק לו, אך הוא אינו יודע
- 24 מי (עמ' 39 לפרוט').
- 25
- 26 נ"ח. הן האמור בדברי המשיב, הן האמור בדברי אחותו גב' פדה שלבי בעדותם, והן הטענה
- 27 שהעלה הסנגור בשעת הדיון בפנינו, הם בגדר אמירה בעלמא שאין בה כדי להצביע על
- 28 תרחיש חלופי שעשוי להסביר את ביצוע מעשי העבירה על ידי אדם אחר זולת המשיב. אין
- 29 בטענות אלה כדי להותיר ספק סביר שממנו עשוי ליהנות הנאשם – המשיב.
- 30
- 31 נ"ט. כפי שנקבע בע"פ 78107/09 אמג'ד דענא נגד מדינת ישראל, בפיסקה 31 מיום 27.6.11, מפי
- 32 כב' השופט ע. פוגלמן:
- 33
- 34 **"לשם זיכוי מעבירה נדרש ספק סביר, ולא כל ספק, שהרי ספק "סתם", נטול**
- 35 **אחיזה סבירה בראיות, אינו מונע קביעה כי התביעה עמדה בנטל השכנוע שהוטל**
- 36 **עליה. "בביטוי "סביר" טמונים הסינון והמיון בין עניינים שיש להם אחיזה**

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

1 במציאות, לבין דברים שהם ספקולציות נעדרות תשתית" (ע"פ 347/88 דמיאניוק
2 נגד מדינת ישראל, פ"ד מ"ז(4)221, בעמ' 651 (1993)..... יש לבכר מבחן של הגיון
3 ושכל ישר, הנסמך על נסיון החיים של השופט, ועל הערכתו את מידת
4 הקוהרנטיות, הלכידות הפנימית וההיתכנות של הגירסה המועלית....".
5
6 ס'. כמו כן אנו מפנים לדבריה של כב' השופטת (בדימוס) א. פרוקצ'יה בע"פ 6295/05 אלי וקנין נ'
7 מדינת ישראל, בפיסקה 48 (לא פורסם, 25.1.2007):
8

9 "הדרישה כי הספק יהיה ספק סביר ולא ספק כלשהו היא המציבה באורח
10 ראוי את האיזון הנדרש בין ההגנה על חירותו של האדם מפני הרשעה פלילית
11 שלא נמצא לה די ביסוס בראיות, לבין החובה להגן על בטחון החברה מפני
12 עבריינים הפוגעים בשלום הציבור. כשם שלצורך הרשעה נדרשת תשתית
13 ראייתית מפלילה מוצקה, כך לשם זיכוי נדרש ספק בעל ממשות, שסבירותו
14 עומדת במבחן המציאות, ואין הוא אד ספקולציה חסרת עיגון בהיגיון
15 ובהוויות החיים. ואכן, על הספק הסביר להיות רציני, הגיוני, ובעל אחיזה
16 מעשית במציאות. לא כל השערה או אפשרות רחוקה יקימו ספק שיש בו כדי
17 להצדיק פטור מאחריות. נדרשת סבירות לקיומו של ספק, המשליכה על
18 משמעותו, רצינותו, ומשקלו (ראו מ' לינדנשטראוס, על הספק הסביר -
19 סוגיות נבחרות (תשס"ד), עמ' 16).
20 (ההדגשה שלנו)
21

22 ובהמשך (שם, בפיסקה 49):
23

24 "לענין טיבו של הספק הסביר, אין מדובר בספק שההסתברות בדבר קיומו
25 היא תיאורטית בלבד, אלא ספק ממשי שיש לו עוגן ואחידה בחומר הראיות.
26 הספק צריך להיות בעל משקל כזה שיש בו כדי לזעזע את המערך העובדתי-
27 נסיבתי כפי שהוצג על-ידי התביעה, עד שמערך זה לא יוכל עוד לעמוד על
28 רגליו, ולהניב מסקנה חד-משמעית בדבר אשמת הנאשם (פרשת בלאוסוב,
29 פסק דינו של השופט לוי). לצורך כך, אין די בהצבעה על קיום אפשרות
30 חלופית לנסיבות המצביעות על אחריות, אלא נדרשת הוכחת אפשרות
31 שהסתברותה סובסטנטיבית (ע"פ 409/89 מדינת ישראל נ' רוימי, פד"י
32 מד(3) 465; ע"פ 3974/92 אזולאי נ' מדינת ישראל, פד"י מז(2) 565, 570;
33 דנ"פ 4342/97 אל עבד נ' מדינת ישראל, פד"י נא(1) 736, 817). ספק סביר
34 מתקיים כאשר ניתן להסיק מהראיות מסקנה המתיישבת עם חפות הנאשם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

1 שהסתברותה אינה אפסית אלא ממשית (ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ'

2 קורמן, פד"י נד(4) 653). (ההדגשה שלנו).

3 ס"א. וכן עיינו בדבריה של כב' השופטת ע. ארבל בע"פ 2331/08 חיים קסטרו נ' מדינת ישראל,
4 בפסקה 11 (לא פורסם, 20.4.2009):

5
6 "אכן, יכול שיוותרו סימני שאלה או "חורים ראייתיים" מסוימים לאחר
7 עיבוד מכלול ראיות התביעה, ולעיתים אין בידינו לשחזר למלוא פרטיו את
8 האירוע שבמוקד כתב האישום. ועדיין, אין משמעותם של אלה כי נוצר
9 בהכרח ספק סביר באשמה. ספק סביר ספק ממשי הוא ולא די בהעלאת
10 השערות או אפשרויות תיאורטיות גרידא."

11
12 ס"ב. כמו בית משפט קמא כך גם אנו סבורים שהיחידה החוקרת לא מיצתה את החקירה בתיק
13 זה, אך איננו סבורים שמחדלי חקירה אלה די בהם כדי להביא לזיכוי של המשיב מחמת
14 הספק. בכך חולקים אנו על המסקנה שאלה הגיע בית משפט קמא בהכרעת הדין. סבורים
15 אנו כי הראיות הנסיבתיות כפי שהובאו בפני בית משפט קמא, די בהן כדי לבסס את
16 הרשעתו של המשיב מעבר לספק סביר.

17
18 למשיב היה מניע להפחתת חוב הארנונה של אביו ושל אחיו, מה גם שהמשיב מסר למועצה
19 המקומית 26 שיקים בסכום של 1,000 ₪ לחודש לכיסוי החוב. סכום ביטולי החיובים
20 בחשבונות הארנונה של אביו ואחיו של המשיב הסתכם ב-15,391 ₪, וראה זה פלא: מספרם
21 של השיקים שמסר המשיב ואשר חזרו, הינו 15, בסך 1,000 ₪ כל אחד.

22
23 פעולת ביטול החיובים בוצעה משלושה מסופים (בעראבה, שעב וכפר מנדה), בתאריכים
24 שבהם המשיב שהה במועצות מקומיות אלה לרגל עבודתו כמינהלתן בחברת אר-שמר
25 בע"מ.

26
27 המדובר בחמש פעולות אשר בוצעו בשלושה מועדים שונים (12.12.02, 20.2.03, 12.5.03),
28 בשלוש מועצות מקומיות שונות. כיצד יידע אדם אחר, זולת המשיב, לתכנן את הסכומים
29 שבהם הופחת חוב הארנונה בכל אחת מן הפעולות הנ"ל, כך שהסך הכולל יתאים לסכום
30 השיקים שחזרו (15,000 ₪)?

31
32 ס"ג. הטענה בדבר התנכלות למשיב או למי מבני משפחתו מצד גורם כלשהו, או כוונה להזיק
33 להם, או נסיון להסביר את התרחיש על רקע של סכסוך בין המועצה המקומית כאבול לבין
34 הנהלת חברת אר-שמר בע"מ, היא טענה בעלמא, שלא הוצבה לה תשתית כלשהי, ואין בה
35 שום פנים ואופן כדי להוות תרחיש חלופי סביר לביצוע מעשי העבירה. אין בהעלאת טענות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 מסוג זה כדי ליצור ספק סביר שבגינו יהא מקום ליהנות את המשיב מחמת הספק ולזכותו
- 2 חרף התשתית של הראיות הנסיבתיות המוליכות למסקנה, מעבר לספק סביר, ולפיה
- 3 המשיב הוא שביצע את העבירות נשוא כתב האישום.
- 4
- 5 ס"ד. לא נעלם מעינינו שבית משפט קמא העיר בהכרעת הדין (עמ' 55 סיפא) שהיה מקום כי
- 6 היחידה החוקרת תחקור את העד אריה וייס (שהוא משתמש 99) לגבי השאלה האם הוא זה
- 7 שביצע את הפעולות נשוא הדיון, ואולם לדעתנו, לא הוצבה תשתית כלשהי שיש בה כדי
- 8 להצביע על מניע או אינטרס כלשהו של מר וייס בזיכוי חוב הארנונה של אביו ואחיו של
- 9 המשיב. אף אין בכך הסבר להתאמה בין שווי הזיכויים (15,391 ₪) לבין שווי השיקים של
- 10 המשיב אשר חזרו (15,000 ₪).
- 11
- 12 ס"ה. על כל האמור לעיל, ראוי להוסיף סתירות שנתגלו בעדותו של המשיב, ואשר עליהן מצביע
- 13 ב"כ המערער. בחקירתו הנגדית בבית המשפט טען המשיב שבשלוש המועצות המקומיות
- 14 נשוא הדיון: שעב, כפר מנדא ועראבה "לא היה לנו מחשב לאוטומציה ולא היתה גישה
- 15 לאוטומציה" (עמ' 38 לפרוט'), בה בשעה שמהודעתו של המשיב במשטרה (ת/3, עמ' 2-3)
- 16 הוא מתייחס למקרים שבהם היתה "נפילה" במחשבים של המועצה בחברה לאוטומציה
- 17 המספקת שירותי מחשב למועצות, דבר הסותר לכאורה את הטענה שהעלה בעדותו בבית
- 18 המשפט לפיה לא היתה גישה לאוטומציה, ואשר המערער מגדירה אותה כטענה "כבושה".
- 19
- 20 יצויין שבעדות מר אריה וייס, מנהל חברת אר-שמר בע"מ, נאמר מפורשות שכל המועצות
- 21 עבדו מול החברה לאוטומציה, שהיא חברת מיחשוב המספקת שירותי מיחשוב (עמ' 26
- 22 לפרוט'). גם עדת ההגנה, אחותו של המשיב הגב' פדה שלבי, מעידה על כך שלמנהלתן יש
- 23 מחשב שבו מותקנת התוכנה של חברת אר-שמר, ומחשב של גישה למועצה, וכן מעידה היא
- 24 על כך שהחברה לאוטומציה היא הממשק של כל הרשויות ובה מתנהלת כל מערכת הנתונים
- 25 וכל הקשור לכך (עמ' 47-48 לפרוט').
- 26
- 27 נסיונו של המשיב להרחיק את עצמו בעדותו בבית המשפט ממחשב אשר קשור לחברה
- 28 לאוטומציה (עמ' 38 לפרוט'), בשעה שלפי עדות מר וייס ועדות אחותו של המשיב מערכת
- 29 המיחשוב של המועצות בהן מדובר היתה מקושרת לחברה לאוטומציה, משמש גם הוא
- 30 חיזוק לראיות הנסיבתיות המפלילות את המשיב.
- 31
- 32 ס"ו. הוא הדין באשר לתשובות שנתן המשיב בחקירתו הנגדית לגבי 15 השיקים שחזרו. המשיב
- 33 אישר שהיו החזרות של שיקים, אך אין הוא זוכר ש-15 שיקים חזרו, ולפי זכרנו חלק גדול
- 34 מן השיקים נפרע (עמ' 35 לפרוט'). ואולם, הוכח מעדות גובר המועצה קאסם ריאן ש-15
- 35 שיקים, ע"ס 1,000 ₪ כל אחד, חזרו (עדות הגזבר בעמ' 35 לפרוט' והדו"ח ת/7).
- 36

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

8 דצמבר 2011

ע"פ 47268-08-11 מדינת ישראל נ' נזיה מחמוד

- 1 גם נסיונו זה של המשיב להרחיק עצמו מ-15 השיקים שחזרו יש בו כדי להוות אף הוא
2 משום חיזוק למערכת הראיות הנסיבתיות.
3
4 ס"ז. המשיב מלין על חלוף הזמן, דהיינו, על כך שחלפו כחמש שנים מאז החלה החקירה ועד
5 הגשת כתב האישום, וס"ח הזמן שחלף מאז ביצוע העבירות עד היום הוא כתשע שנים.
6 הגשת כתב האישום כחמש שנים לאחר פתיחת החקירה פגעה בהגנתו של המשיב, כך
7 לטענתו, ומנעה ממנו להצטייד בראיות נוספות להגנתו, מה גם שחברת אר-שמר בע"מ חדלה
8 מלהתקיים. ואולם טענתו זו של המשיב נטענה באופן כללי מבלי שהמשיב הצביע על ראיה
9 קונקרטית שנמנעה ממנו האפשרות להציגה עקב חלוף הזמן, ואשר היה בכוחה כדי להטות
10 את הכף לכיוון מסקנה מזכה.
11
12 ס"ח. על יסוד כל האמור לעיל, אנו מקבלים את הערעור, מבטלים את הכרעת הדין של בית משפט
13 קמא, מרשיעים את המשיב בכל העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ומורים על החזרת
14 התיק לבית משפט קמא לצורך הטיעון לעונש ומתן גזר הדין.
15
16 ניתן היום, יב' בכסלו תשע"ב, 8 דצמבר 2011, במעמד הנוכחים.
17
18

א' טובי, שופט

י. גריל, שופט
ס. נשיא

ש. ברלינר, ס. נשיא
אב"ד

- 19
20
21
22
23
24
25